

29. avgusta 2017

## Imamo moralno dolžnost povečati odziv v Jemnu

Stephen O'Brien, generalni podsekretar Združenih narodov za humanitarne zadeve\*  
Margot Wallström, švedska zunanja ministrica  
Didier Burkhalter, zvezni svetnik in švicarski zunanji minister

Štirimesečni Saleh se bori za svoje življenje zaradi akutne podhranjenosti. Nahaja se v bolnišnici v kraju Al Hudaydah. Ker se obseg spopadov v Jemnu povečuje, njegova mati Nora, ki je stara 22 let, ne more dobiti dovolj hrane in čiste vode, da bi lahko poskrbela za zdravje svojih šestih otrok.

Jemen se sooča s tremi grožnjami, ki uničujejo življenja 21 milijonov ljudi; spopadi, kolera in lakota. Jemen ni le največja svetovna kriza zaradi lakote, ampak tudi zaradi najhujšega izbruha kolere, ki ogroža več kot 500.000 ljudi.

Za krizo v Jemnu je kriv človek. Poganja jo konflikt, kjer se kot vojna taktika uporablja trpljenje civilistov in uničevanje življenjsko pomembne infrastrukture. Kolera je dosegla skoraj vse province v državi in ubila že 2.000 ljudi, od tega vsaj 40 odstotkov otrok. Oslabljeni zdravstveni sistem je na kolenih in se zelo težko bori proti izbruhu, saj se klinike in bolnišnice soočajo s pomanjkanjem osebja, zdravil in zdravstvene opreme.

V tem sporu, kot pri mnogih drugih, civilisti nosijo največje breme nasilja. Urad visokega komisarja Združenih narodov (ZN) za človekove pravice je od marca 2015 zabeležil 13.829 civilnih žrtev, od tega 5.110 mrtvih in 8.719 ranjenih. Skupno število je verjetno veliko večje. Na milijone ljudi je priča uničenim domovom, šolam, tržnicam in celotnim mestom. Številne družine so pregnane z domov in se soočajo z negotovo prihodnostjo. Polovica jemenskih bolnišnic in zdravstvenih klinik je uničenih ali zaprtih.

Jemensko gospodarstvo stagnira zaradi neupravičenih omejitev pretoka komercialnih in humanitarnih dobrin v državo. Infrastruktura, ki je bistvenega pomena za prevoz blaga, je poškodovana. Sedemdeset odstotkov podjetij je prenehalo delovati. En milijon javnih uslužbencev ni dobilo plačila že več kot 10 mesecev, čeprav je centralna banka denar zagotovila. Dva milijona otrok ne more obiskovati šole, kar že lahko pomeni izgubljeno generacijo. Stopnja spolnega nasilja se je dramatično povečala.

Kljub ogromnim izzivom je 122 humanitarnih organizacij, izmed katerih sta dve tretjini nacionalnih nevladnih organizacij, povečalo svoj obseg delovanja in dosežajo vse province Jemna. Vsak mesec s pomočjo v hrani dosežejo 4,3 milijona ljudi.

Žal to ni dovolj, zato pozivamo k štirim prednostnim ukrepom, če želimo resnično zagotoviti ustrezno podporo Jemnu in doseči vse ljudi, ki potrebujejo našo pomoč.

Prvič; če želijo humanitarne organizacije resnično zagotoviti zaščito in reševati življenja ter ljudem povrniti dostojanstvo, potrebujejo neoviran dostop do ranljivih ljudi. Varnostni svet ZN je vse strani v jemenskem konfliktu ponovno pozval, da zagotovijo varen in trajni humanitarni dostop ter spoštujejo mednarodno humanitarno pravo. Slednje je storil že 15. junija 2017. Države članice Varnostnega sveta so 12. julija izpostavile, da morajo vse stranke v sporu te zahteve takoj udejanjiti. Pogumni prostovoljci ter humanitarni in zdravstveni delavci, ki nudijo

pomoč, rešujejo življenja in ljudi ščitijo pred nasiljem, ne smejo biti tarča napadov. Celo vojne imajo svoja pravila in stranke v sporu morajo zagotoviti, da se ta pravila spoštuje.

Drugič; mednarodni donatorji morajo upoštevati svoje obljube o financiranju. Aprila 2017 sta vladi Švice in Švedske ter Pisarna ZN za koordinacijo humanitarnih zadev (UNOCHA) organizirali konferenco o krizi v Jemnu, ki jo je otvoril generalni sekretar ZN António Guterres. Donatorji so na konferenci velikodušno obljubili 1,1 milijarde ameriških dolarjev. Do sedaj je bilo izplačanih tri četrtine tega zneska, vendar so se potrebe v luči izbruha naraščajoče kolere povečale na 2,3 milijarde ameriških dolarjev. Soočamo se s skoraj 60-odstotno vrzeljo v financiranju.

Ta vrzel v financiranju ima na terenu usodne posledice. Svetovni program za hrano, ki zagotavlja hrano za 7 milijonov lačnih, se bo v enem mesecu soočal z motnjami pri dostavi hrane, če se financiranje ne bo povečalo. Humanitarne organizacije morajo dragocene vire nujno preusmeriti v zajezitev izbruha kolere, kar lahko ogrozi prizadevanja za preprečevanje lakote. Življenja milijonov visijo na nitki. Ne smemo čakati.

Tretjič; vse stranke v sporu morajo zagotoviti, da se ne omejuje uvoz ključnih dobrin v Jemen, in sicer življenjsko pomembnih prehranskih paketov in zdravil. Izjemno pomembno je, da je pristanišče Al Hudaydah odprto in varno, saj je glavna vstopna točka za večino uvoza in humanitarnih zalog v Jemen. Prav tako je potrebno odpraviti omejitve prostega pretoka civilistov, ki iščejo pomoč, vključno s takojšnjim odprtjem mednarodnega letališča Sana in zračnega prostora nad Jemnom. Zaprtje je povzročilo, da ljudje umirajo preprosto zato, ker v državo ni mogoče dostaviti humanitarne pomoči.

Četrtič in zadnjič; trpljenje v Jemnu se bo končalo šele, ko se bo končal konflikt. Generalni sekretar ZN in vsi člani Varnostnega sveta so večkrat ponovili zahteve po miru. Vse deležnike pozivamo, da dosežejo napredek pri iskanju miroljubne rešitve, kjer so tudi ženske vključene v celoten mirovni proces. Ljudje v Jemnu so dovolj trpeli. V svojih prizadevanjih za izpolnitev potreb o varovanju življenj in zaščiti 21 milijonov ljudi, kar predstavlja več kot tri četrtine celotnega prebivalstva v Jemnu, moramo biti nepopustljivi. Naša kolektivna moralna dolžnost je, da storimo vse, kar je v naši moči, da končamo trpljenje ljudi v Jemnu.

Različica tega članka je bila objavljena v DNEVNIKU, dne 19. 09. 2017

\*Stephen O'Brien je deloval kot generalni podsekretar ZN za humanitarne zadeve od 1. junija 2015 do 31. avgusta 2017. Novi generalni podsekretar ZN za humanitarne zadeve je Mark Lowcock, ki je funkcijo prevzel 1. septembra 2017